

China

Confusionisme

China

— Confusionisme —

Paragraaf I

'Wat is de bestaansgeschiedenis van het confucianisme?'

Alleen de allerwijsten en de allerdwaasten veranderen nooit van mening - Confucius

Te weten wat men weet, en te weten wat men niet weet, dat is kennis - Confucius

Paragraaf I.1 'Wie is Confucius?'

Confucius leefde van 551 v. Chr. tot 479 v. Chr., zijn Chinese naam is: Koeng Foe-tse. Christelijke zendelingen maakten er echter een Latijnse naam van: Confucius. Over zijn afkomst wordt heel verschillend gedacht. Veel mensen denken dat hij uit een adellijke familie komt of zelfs een afstammeling is van een oud koninklijk geslacht. Zelf zegt Confucius in een van zijn boekjes: 'Toen ik jong was leefde ik in eenvoudige omstandigheden.' Waarschijnlijk duidt dit erop dat zijn adellijke familie erg verarmd was.

Confucius was arm, maar hij was goed ontwikkeld. Door de problemen die Confucius in zijn jeugd ervaren heeft, stond hij dicht bij het gewone volk, al was hij van adel. Dit was van grote waarde voor zijn latere onderwijs. Zelf heeft hij geen gewone schoolopleiding gevolgd, maar hij was intelligent en leerde snel. Confucius was een van de geleerdste mannen van die tijd, maar hij was niet heel erg belezen, omdat de boekdrukkunst nog niet was uitgevonden en er dus niet veel boeken waren. Confucius dacht echter veel na en kwam tot de overtuiging dat hij de wereld waarin hij leefde, kon veranderen.

Confucius werd geboren in het noorden van Centraal-China in de stad Tsoe, in de tegenwoordige provincie Sjan-toeng. China is in die tijd verdeeld in kleine staatjes, waartussen veel oorlog was. Er werd slecht geregeerd, de ambtenaren waren onbekwaam en oneerlijk. Confucius wilde deze politieke onrust en het ermee gepaard gaande verval van de moraal uitbannen. Hij geloofde dat hij door de 'hemel' was geroepen om een maatschappelijke hervorming tot stand te brengen. Een spreuk van hem is dan ook: 'De hemel bracht het goede voor dat in mij is.' (Parrinder, 1976) Om zijn doel te bereiken zwierf hij rond door de Chinese staten en solliciteerde bij vorsten en politieke functies. Veel weerklank vond hij niet: de meeste heersers waren immoreel en wilden hem niet in dienst nemen. Om die rede koos hij ervoor om jonge mensen op te gaan leiden, hij stelde zich voor dat hij op die manier erin zou slagen eerlijke mensen voort te brengen. Hij behandelde zijn leerlingen streng. Hij zei hun dat de weg moeilijk zou zijn, maar dat, als zij eerlijk waren en hard werkten, zij een nieuwe wereld van recht en vrede konden maken. Zijn leerlingen kregen goede banen, de meeste bekleden hooggeplaatste openbare functies. Zijn leerlingen zorgen er dan ook voor dat Confucius beloond werd. De Chinese vorsten waren namelijk erg blij met hun trouwen onderdanen. Confucius vond echter deze kleine erkenning niet goed genoeg en ging weer op reis om hooggeplaatste functies te zoeken. Het lukte hem echter niet die te bemachtigen. De rest van zijn leven besteedde hij dan ook aan het onderwijzen en schrijven. Deze boeken worden de 'confuciaanse boeken' of 'klassieken' genoemd.

Pas na zijn dood werd Confucius op grootse wijze geëerd en de vorsten, die hem tijdens zijn leven hadden genegeerd, waren nu vol lof. Er werd een tempel voor hem gebouwd, en keizers bogen zich voor hem. Vooral zijn leerlingen hadden voor hem de grootste eerbied, omdat hij hen de vooroudervering had bijgebracht.

China

— Confucianisme —

Paragraaf 1.2 'Wie zijn Mencius en Xunzi?'

Naast Confucius die de grondlegger is van deze moraalfilosofie hebben zijn volgers Mencius en Xunzi ook veel invloed gehad.

Mencius was een levendige persoonlijkheid en kon met veel voorbeelden en argumenten redeneren om de anderen te overtuigen. Hij breidde het confucianisme uit met concretere morele eisen.

Mencius is ook meer de leermeester van de mystiek. Hij geeft aan dat er in het hart iets groters is dan het 'zelf'. Confucius heeft een impliciete religieuze boodschap gegeven, die Mencius expliciet maakt. Zo maakt Mencius de verhouding van de mens tot de weg van de Hemel tot de kern van de hele visie.

Xunzi voorzag het confucianisme van een praktische kant. Hij toonde de kracht van de juiste rituele handeling om het menselijk hart dat geneigd is te dwalen, te veranderen tot een geest van een wijze. Hij zorgde ervoor dat er een liturgie was voor het dagelijks bestaan van alle mensen, waar in nederigheid en goede gedragingen centraal staan. Hierdoor reikte Xunzi een model aan dat Confucius en Mencius ondersteunt.

Paragraaf 1.3 'De overleveringen?'

Men denkt dat Confucius aan het eind van zijn leven vijf boeken heeft uitgegeven. Het is mogelijk dat Confucius voor de eerste vier boeken materiaal heeft verzameld en het vijfde boek zelf schreef. In oude tijden schreven de Chinezen op bamboe en later op zijde. Dit was erg duur materiaal, waardoor er ook niet veel boeken waren. In de eerste eeuwen hebben van deze klassieken verschillende versies rond gecirculeerd. Daarom is er in het jaar 79 v. Chr. een groepje geleerden geweest die de uiteindelijke redactie heeft gegraveerd in stenen. Hiervan konden inktafdrukken gemaakt worden. De stenen werden in de keizerlijke hoofdstad Peking bewaard. De

Bamboe boeken

geschriften van Confucius zijn nogal onsamenhangend: 'zij bestaan uit korte anekdotes en uitspraken die bij een bepaalde gelegenheid pasten.' (Parrinder, 1976)

Paragraaf 2

'Wat staat er centraal in het confucianisme?'

Paragraaf 2.1 'Vijf beginselen'

Confucius was ontevreden met de chaotische wereld. Volgens hem konden mensen zich in bepaalde situaties niet correct gedragen. Dit ging in tegen de beginselen van het confucianisme. Binnen het confucianisme waren er vijf belangrijke beginselen die gerespecteerd moesten worden om harmonieuze relaties tussen mensen op te bouwen:

China

— Confusionisme —

Li: (De manier om zich in verschillende situaties correct te gedragen),

Yi: (Rechtvaardigheid en vele andere moraliteiten),

Ren: (Aardigheid, liefdadigheid, genade),

Xiao: (eerbied, liefde en verzorging voor ouders),

Xin: (betrouwbaarheid). (Nienhuys, 2006)

Wanneer Confucius gevraagd werd om deze beginselen in een woord samen te vatten, noemde hij het woord wederkerigheid. Van hem komt ook het gezegde: Wat jij niet wilt dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet.

Paragraaf 2.2 'Vijf ethieken'

Het beginsel 'Xiao' wordt onderverdeeld in vijf ethieken, die verschillende soorten relaties aangeven:

'De intimiteit tussen vader en zoon, de verplichtingen tussen koning en ambtenaar, verschillende verplichtingen tussen echtgenoten, de volgorde tussen de oudere en jongere, de betrouwbaarheid tussen vrienden.' (Nienhuys, 2006)

Mencius vond het erg belangrijk dat de ethiek door allebei de kanten van de relatie werden gerespecteerd. Hij zegt dat als volgt:

'Als de koning zijn ondergeschikte als zijn hand of voet behandelt, dan behandelt die hem als zijn buik of hart. Als de koning zijn ondergeschikte als zijn hond of paard behandelt, dan behandelt die hem als een willekeurige burger. Als de koning zijn ondergeschikte als straatgras behandelt, dan behandelt die hem als vijand.' (Nienhuys, 2006)

Dit komt overeen met het gezegde van Confucius: Wat jij niet wilt dat jou geschiedt, doe dat ook de ander niet.

Paragraaf 2.3 'Twee nieuwe, belangrijke elementen'

Aan de bovenstaande elementen voegde Mencius er nog twee toe. Allereerst benadrukte hij dat de stem van het volk meetelt. Een vorst moest een goed heerser zijn. Hij moest oorlogen voorkomen, en zorgen dat de dagelijkse zorgen van het volk verlicht werden. Zorgen zoals armoede, economische zorgen en zorg voor goed onderwijs. Wanneer een vorst hier niet aan voldeed, was het volk bevoegd om hem af te zetten.

Verder meende Mencius dat de mens van nature goed is. Daarom moest de mens voortdurend zijn karakter bijshaven.

China

— Confucianisme —

Paragraaf 2.4 'Confucianisme in de familie'

In het confucianisme was veel ongelijkheid. Zo was de positie van de vrouw niet ideaal. Wanneer ze met een man trouwde, moest ze haar familie verlaten en naar de familie van haar man. Daar doorstond ze een ontgroeningstijd. Pas wanneer ze een zoon kreeg, werd haar leven beter. Eerst waren vrouwen ondergeschikt aan hun vader, daarna aan hun man en daarna aan hun zoon. Ze waren dus altijd ondergeschikt. Behalve wanneer een vrouw weduwe werd, kon ze wat autoriteit ontwikkelen. De verhouding tussen de ouderen en jongeren was ook niet gelijk en vaak verre van harmonieus. Het leek er in de praktijk op dat de jeugd er was om te werken, en dat de ouderen er waren om plezier te maken. Hoe ouder je was, hoe machtiger.

Paragraaf 2.5 'Confucianisme in onderwijs en politiek'

Toen Han Wudi aan de macht kwam, stelde hij het confucianisme boven andere filosofieën. De regering moest voor de burgers zorgen, maar ook familieleden waren verantwoordelijk voor elkaar. An Wudi stelde Han-regimes in waarbij de waarden zelfbeheersing, respect voor hogere rangen, tolerantie, behulpzaamheid voor de familieleden en beleefdheid voor iedereen sterk werden benadrukt. Om een goed ambtenaar te kunnen worden moest je ook goed zijn in het

Onderwijs binnen het Confucianisme

confucianisme. Je moest alles kennen wat er door en over Confucius geschreven was. Ambtenaren die aangesteld waren in een gebied moesten daar het confucianisme bevorderen.

Studenten konden door lokale hoge functionarissen aanbevolen worden voor de universiteit. Dit was een openbare universiteit. De lesstof bestond bijna alleen maar uit confucianisme. Ieder jaar werden de studenten geëxamineerd, en degene die niet goed genoeg waren, werden weggestuurd. Wie slaagde, kreeg een training om ambtenaar te worden, of een baan aangeboden. Uiteindelijk wilde iedereen alleen nog maar confucianisme leren. Han slaagde erin om de Chinese cultuur eenvormig te maken.

Paragraaf 2.6 'De weg des Hemels'

Mencius bracht naar buiten (wat ook al in de boodschap van Confucius besloten lag) dat de goddelijke kracht van de kosmos, de menselijke natuur werd. Wanneer de menselijke natuur goed cultiveert en gevoed wordt, ook de gewone man een wijze wordt. Dus eigenlijk staat de weg des Hemels gelijk met wijs zijn.

In de loop van de tijd veranderde de betekenis van het woord Hemel. Eerst verwees het naar een hoogste godheid (bij Confucius), bij Mencius schommelt het tussen godheid en morele kracht, en bij Sjuun Tse krijgt het de betekenis van het universum zelf. (e.a., 1982) Duidelijk is dat godheid niet gezien wordt als iets bovennatuurlijks, maar als iets wat je zelf kan bereiken. Anders zou het tegenstrijdig zijn dat Confucius wars was van het bovennatuurlijke maar wel verwees naar de weg des Hemels.

China

— Confusionisme —

Paragraaf 2.7 'Handelswijze in de praktijk, onder de derde grondlegger'

Sjuun Tse, ook wel Xunzi genoemd, is het bekendst geworden door zijn leer over de rituele handelingen. Deze handelingen horen bij het beginsel 'Li'.

Waar Confucius de grondslag legt met zijn dramatische en haast profetische eis dat een leven van jen of perfecte humaniteit moet worden geleid, en Mencius dit concept verder uitwerkt om daarmee aan te tonen dat dit leven van intens wederzijds subjectivisme en intuïtie leidt tot de grenzeloze vreugde van de verlichte geest, geeft Xunzi een praktische dimensie aan het confucianisme. (Partridge, 2006) Volgens Sjuun Tse zorgt de kracht van de rituele handeling ervoor dat het menselijk hart dat geneigd is tot dwaling veranderd kan worden en een verlichte geest kan krijgen. De verlichte geest van een wijze. Sjuun Tse heeft een model voor het leven aangereikt. De rituele handelingen gaan gepaard met geweldig gedrag en een leven in nederigheid. Zonder deze rituelen zouden de inzichten van Confucius en Mencius niet blijven voortbestaan. De rituelen zijn terug te vinden in de vijf ethieken. Welke rituelen precies gedaan worden is onduidelijk. Maar het doel is om harmonische relaties tussen mensen op te bouwen, en om tot wijsheid te komen.

Paragraaf 3

'Is het confucianisme alleen een moraalfilosofie of ook een religie?'

Paragraaf 3.1 'Wat is moraalfilosofie?'

Met de moraalfilosofie wordt het vakgebied van de filosofie bedoeld dat zich bezighoudt met wat goed en slecht is. Het is een leer van zeden. De moraal geeft aan welke handelingen en gedragingen als wenselijk worden gezien in een maatschappelijke context. Wat is een goede moraal? Dat is de vraag waar het filosofische vakgebied van de ethiek op richt. Een moraalfilosofie heeft dus een heel eigen moraal, waarvan zij ook zeker zijn dat dit dé goede moraal is.

Paragraaf 3.2 'Wat is religie?'

Het woord religie kan van twee Latijnse woorden afgeleid zijn. Allereerst van het woord religio, dat wijst op iets dat met een (overdreven) aandacht voor details tot stand is gebracht. Daarnaast kan het woord ook afgeleid zijn van het Latijnse werkwoord religare. Religare betekent: 'Zaken stevig samenbinden.' Vooral deze laatste betekenis is kloppend, want religies brengen en houden mensen samen rond gemeenschappelijke praktijken en overtuigingen en richten hen op eenzelfde levensdoel. (Bowker, 1997)

Religies zijn georganiseerde systemen om informatie te beschermen en om deze van de ene generatie door te geven aan de volgende. De wijze waarop de religies zich organiseerden, verschilt grondig. (Bowker, 1997)

Religies laten verlangen naar, dromen over en hopen op wat het huidige ogenblik overstijgt en wat groter is dan het kwaad. (Bowker, 1997)

Een religie zoekt zinvolle verbindingen waarbij meestal een god, een macht of een opperwezen centraal staat.

China

— Confucianisme —

Bij de zoektocht naar de begripsbepaling kwamen we veel soorten definities tegen. De meest gebruikte kenmerken van een religie zijn de kenmerken die hierboven genoemd zijn. Toch is er bijna geen eenduidige definitie te vinden, wat ervoor zorgt dat John Milton Yinger tot de volgende uitspraak komt: 'Iedere definitie van religie is waarschijnlijk alleen bevredigend voor de auteur ervan.' (Yinger, 1967)

Paragraaf 3.3 'Onze overwegingen'

Dat het confucianisme een moraalfilosofie is, was voor ons al duidelijk. Het confucianisme is een filosofie die zich bezighoudt met wat goed en slecht is. De vraag die nog restte was: Kunnen we naast het feit dat we van een moraalfilosofie spreken, ook spreken van een religie? We stellen vragen aan de hand van de genoemde kenmerken onder het bovenstaande kopje. Aan de hand daarvan, en met behulp van de literatuur willen we tot een voorzichtige eindconclusie komen.

Worden de ideeën van het confucianisme met (overdreven) aandacht voor details tot stand gebracht?

Ja, de ideeën zijn terug te vinden in de vijf beginselen, de vijf ethieken. Binnen de vijf ethieken vinden we de Li. Binnen deze ethiek zijn allerlei rituelen vastgesteld. Verder heeft het confucianisme een grote invloed in het onderwijs, de politiek en het gezin, waar tot in de details beschreven wordt wat er verwacht wordt.

Worden binnen het confucianisme de zaken stevig samengebonden, en richt men zich samen op het zelfde levensdoel?

Absoluut, alle facetten uit het dagelijks leven spelen mee in het confucianisme. Verder zijn relaties ontzettend belangrijk. Denk bijvoorbeeld aan de relatie tussen vader en zoon, of de relatie tussen ouderen en jongeren. Het voornaamste levensdoel is om wijs te worden. Dit werd bereikt door de beginselen (als Li, ...) uit te voeren.

Is het confucianisme een georganiseerd systeem?

Ja, dit heeft het confucianisme vooral te danken aan Mencius.

Mencius was een levendige persoonlijkheid en kon met veel voorbeelden en argumenten redeneren om de anderen te overtuigen. Hij breidde het confucianisme uit met concretere morele eisen. Daardoor werd deze filosofie sterker en kreeg ze meer volgelingen. (Nienhuys, 2006) De vijf beginselen, en de vijf ethieken laten ook iets zien van een georganiseerd systeem.

Wordt er binnen het confucianisme geloofd in iets dat het huidige ogenblik overstijgt?

Ja, er wordt geloofd dat je steeds wijzer kan worden. Wanneer je echt wijs ben, ben je de weg des Hemels gelijk.

China

– Confucianisme –

Heeft het confucianisme een verbinding met een hogere macht, opperwezen of god?

Deze vraag moeten we ontkennend antwoorden. Het confucianisme was wars van het bovennatuurlijke en geloofde niet in een volgend leven, straf in de onderwereld of iets anders dat suggereert dat het goede altijd beloond en het kwade altijd gestraft wordt.

Paragraaf 3.4 'Voorzichtige eindconclusie'

Naar onze mening is het confucianisme een religie. Vier van de vijf bovenstaande vragen konden we met 'ja' beantwoorden. De laatste vraag bracht ons in dubio. Toch vinden wij dat we het confucianisme een religie kunnen noemen. Dit omdat deze religie een hoog mystiek gehalte heeft (zeker in de rituelen), ook al zegt Confucius wars te zijn van het bovennatuurlijke. Het is naar onze mening een godsdienst met een unieke vorm. Het confucianisme verschilt van de monotheïstische godsdiensten waarin God centraal staat. Het verschilt ook van de polytheïstische godsdiensten waar meerdere goden centraal staan. Maar toch is het confucianisme een overheersende traditie geweest die geen ruimte liet voor andere godsdiensten en religies. De Chinezen zelf gebruiken zelf twee woorden om het onderscheid tussen denkrichting/filosofie en leer/religie/godsdienst aan te geven. Tsja staat voor denkrichting of filosofie en Tsjiao staat voor leer, religie en godsdienst, maar ook voor grote tradities die het volk zich toegeëigend heeft. We noemen het confucianisme dus een moraalfilosofie maar ook een religie, of zo u wilt, een pseudoreligie.

Paragraaf 4

'Wat voor invloed heeft het confucianisme nu in het dagelijkse leven van China?'

Het confucianisme is nooit weg geweest uit de Chinese samenleving. Niet altijd stond het hoog op de ladder, maar altijd al waren de waarden van Confucius terug te zien in de Chinese samenleving. Zo waren er weer belangrijke volgers in de 12e en 13e eeuw en ook in de 15e en 16e eeuw. Door al deze volgers werd het confucianisme ook steeds wat beïnvloed door het taoïsme en het boeddhisme. Toch blijft het confucianisme wel bestaan zoals die door Confucius is vormgegeven.

Paragraaf 4.1 'Hoe komt het tot uiting in de samenleving?'

In de tijd van de Grote leider Mao spande men zich om het confucianisme te laten verdwijnen uit China. De waarden die centraal staan, hebben te maken met loyaliteit aan de keizer en de aristocratie, dit paste niet in het gedachtegoed van de grote leider. In de 21e eeuw is China een land dat is uitgegroeid tot een wereldmacht, het is een ander land geworden. Hierin staat het materialisme en het individualisme steeds meer centraal. Er zijn echter al veel mensen die zich afvragen of dit alles is zoals Thomas Rippe (Journalist in Beijing): 'Mensen gaan om zich heen kijken om opnieuw te evalueren wat hun natie is in de moderne wereld. Mensen proberen nu uit te vinden hoe deze in de moderne wereld toegepast moet worden.' (Faas, 2011) Steeds meer is dus te zien dat mensen terug grijpen op de gedachten van Confucius, hij wordt in ere hersteld. Een voorbeeld hiervan is het beeld van Confucius dat sinds 2011 staat op het Tian'anmen plein in Beijing.

China

— Confucianisme —

Ook al werd geprobeerd in de communistische periode het confucianisme uit te bannen, in China is heel duidelijk het effect van het confucianisme te zien. Een Chinees leeft tussen de massa's mensen, daarbij maakt hij zijn belangen onderschikt aan de staat of de werkgever, vooral ook aan familie. Aan de ene kant vind een Chinees het geen probleem om op een klein oppervlak samen te wonen met zijn hele familie, maar aan de andere kant kiest hij ervoor om jaren gescheiden te zijn van zijn familie, omdat het werk dit vereist. In vergelijking met onze Nederlandse samenleving is er zeker een groot verschil te zien. Waar een Chinees respectvol

omgaat met diegenen die boven hem staat, tutoyeert de Nederlander. In tegenstelling tot een Chinees zegt hij in bijna alle situaties wat hij denkt.

Standbeeld van Confucius op het Tian'anmen plein in Beijing

'Er gaapt, zeggen Chinese sociologen, een spirituele leegte in onze moderne consumptiemaatschappij die nodig gevuld moet worden.' (Moleman, 2006) Deze zoektocht van de Chinezen komt vaak weer uit bij normen en waarden die de Chinese samenleving al vele eeuwen bij elkaar hebben gehouden. Het harmonieuze gedachtegoed van Confucius. 'De intimiteit tussen vader en zoon, de verplichtingen tussen koning en ambtenaar, verschillende verplichtingen tussen echtgenoten, de volgorde tussen de oudere en jongere, de betrouwbaarheid tussen vrienden'. (Nienhuys, 2006) Deze vijf ethieken zijn erg belangrijk in de samenleving van nu vinden dus al veel chinezen. Dit is ook te zien aan het feit dat de boeken van Confucius opnieuw worden uitgegeven in hedendaags taalgebruik.

Paragraaf 4.2 'Scholen'

Lesgeven vanuit de ideeën van Confucius dat is wat Liwei Lu doet, oorspronkelijk is ze docent Engels.

'Ik ben ermee begonnen omdat ik het onderwijs op de gewone openbare school te veel gericht vind op stampen. Onderwijs moet meer zijn, het moet je voorbereiden op een goed, gebalanceerd leven. Eerst gaf ik alleen mijn dochter les en langzamerhand zijn er kinderen bijgekomen

Waar vind je het Confucianisme

van vrienden en bekenden. Ze gaan niet meer naar een openbare school, iedereen zit de hele week hier.' (Moleman, 2006) De jongste leerlingen krijgen twee uur per dag les in de teksten van Confucius, de oudere kinderen drie uur.

Op hiernaast is te zien dat het confucianisme vooral te vinden is in noordwest China. Concrete cijfers kunnen wij helaas niet geven.

China

— Confucianisme —

Paragraaf 5

'Wat is het confucianisme?'

Confucius is de grondlegger van het confucianisme, hij leefde van 551 v. Chr. tot 479 v. Chr. Confucius voelde zich geroepen om een maatschappelijk hervorming tot stand te brengen. Dit wilde hij uitvoeren door raadgever te zijn bij verschillende vorsten, het lukte hem echter niet. Daarom ging hij mensen onderwijzen in zijn ideeën en schreef vijf boeken aan het einde van zijn leven. Naast Confucius zijn Mencius en Xunzi belangrijke personen binnen het confucianisme.

Confucius was ontevreden met de chaotische wereld. Hij zorgde voor vijf beginselen waar de mensen zich aan moesten houden om tot harmonieuze relaties te komen. Dit zorgde er ook voor dat ze zich in verschillende situaties correct konden gedragen. De beginselen bestaan uit waarden als rechtvaardigheid, liefdadigheid en eerbied. Het beginsel 'Li' betreft verschillende rituele handelingen. Verder kent het confucianisme vijf ethieken. Deze ethieken geven verschillende relaties tussen mensen aan zoals de relatie tussen jongere en oudere mensen, en de verplichtingen tussen echtgenoten. Die ideeën die Confucius had werden door Mencius verder uitgewerkt en verduidelijkt. Xunzi werkte de rituelen verder uit, zodat de filosofie meer houvast kreeg. Onder het bewind van Han Wudi werd het confucianisme gesteld boven alle andere filosofieën. Binnen de familie was er veel ongelijkheid. Zeker de vrouw verkeerde niet in een ideale positie. Het hele onderwijs stond in het teken van het confucianisme. Er bestond ook een open universiteit waar je nog verder kon leren in het confucianisme. Han slaagde erin om de Chinese cultuur eenvormig te maken. Mencius stelt dat wanneer de mens een goede opvoeding krijgt, en normen en waarden meekrijgt, ook de gewone man een wijze wordt. Dit is de weg des Hemels. De weg des Hemels staat gelijk met wijs zijn. Xunzi is de derde grondlegger van het confucianisme. Hij is het bekendst geworden door zijn leer over de rituele handelingen. Confucius, Mencius en Xunzi vulden elkaar als het ware aan. Confucius legde de grondslag met zijn dramatische eis dat een leven van perfecte humaniteit geleid moet worden. Mencius werkte dit verder uit en liet zien dat het leven waarin men niet uitgaat van vastgestelde waarheden leidt tot grenzeloze vreugde van de verlichte geest, en Xunzi zorgt voor een praktische dimensie.

Het confucianisme is een moraalfilosofie maar daarnaast ook een (naar onze mening) religie. Een religie die zeker niet standaard is, en niet zoals het monotheïsme of het polytheïsme een of meerdere goden centraal heeft staan. Toch was het confucianisme een religie met een sterk mystiek gehalte. Verder had het confucianisme zulke overheersende tradities dat de pseudoreligie geen ruimte liet voor andere godsdiensten en religies.

Het confucianisme is nooit weg geweest uit de Chinese samenleving. Juist nu China een wereldmacht wordt waarin materialisme en individualisme steeds meer centraal komen te staan, zijn de Chinezen op zoek naar een opvulling van de spirituele leegte. Dit vinden ze in het harmonieuze gedachtegoed van Confucius zoals weergegeven in de vijf ethieken. Er zijn kleine huisscholen in China, waar lesgegeven wordt vanuit het gedachtegoed van Confucius.

China

— Confucius —

Paragraaf 6

'Samenvatting'

In deze samenvatting willen we kort een overzicht geven van de belangrijkste informatie uit deze scriptie. Verder willen we moeilijke woorden die we gebruikt hebben verduidelijken.

Paragraaf 6.1 'Bestaansgeschiedenis'

Confucius leefde van 551 v. Chr. Tot 479 v. Chr. Confucius was van adellijke komaf, maar zijn familie was erg verarmd. Ondanks dat Confucius arm was, was hij wel goed ontwikkeld. Hij stond door de problemen uit zijn jeugd dicht bij het gewone volk, al was hij van adel. Dit was van grote waarde voor zijn latere onderwijs. Confucius dacht veel na en kwam tot de overtuiging dat hij de wereld waarin hij leefde kon veranderen.

Confucius geloofde dat hij door de 'hemel' was geroepen om een maatschappelijke hervorming tot stand te brengen. Hij zwierf door de Chinese staten en solliciteerde bij vorsten en politieke functies om zijn doel te bereiken. Hij vond echter weinig weerklank, en besloot om jonge mensen op te gaan leiden. Zo kon hij eerlijke mensen gaan voortbrengen. Hij behandelde zijn leerlingen streng, met als doel dat zij een nieuwe wereld van recht en vrede konden maken. Ook al waren de vorsten blij met hun trouwe onderdanen, Confucius kon niet aan een hooggeplaatste functie komen. Pas na zijn dood kreeg hij de eer die hij al veel eerder had willen hebben.

Mencius en Xunzi zijn volgers van Confucius. Zij hebben na de dood van Confucius veel invloed gehad. Mencius heeft impliciete boodschap van Confucius expliciet gemaakt. Xunzi voorzag het confucianisme van de praktische kant.

Paragraaf 6.2 'Kern confucianisme'

Het confucianisme kent vijf beginselen. Deze beginselen hebben als doel om harmonieuze relaties tussen mensen op te bouwen. Deze beginselen kunnen samengevat worden met het woord wederkerigheid. Van Confucius komt ook het gezegde: Wat jij niet wilt dat jou geschiedt, doe dat ook een ander niet. Deze vijf beginselen zijn onderverdeeld in vijf ethieken. Deze ethieken geven verschillende soorten relaties aan. Mencius voegde aan deze ethieken toe dat de stem van het volk meetelt en dat de mens van nature goed is. De beginselen en ethieken vind u uitvoerig beschreven in hoofdstuk twee van de scriptie.

Paragraaf 6.3 'Moraalfilosofie of religie?'

Naar onze mening is het confucianisme een religie. We vinden dat we het confucianisme een religie kunnen noemen. Dit omdat de religie een groot mystiek karakter heeft (zeker in ritualen). Naar onze mening is het confucianisme een godsdienst met een unieke vorm. Het verschilt daarin met andere godsdiensten waar één of meerdere Opperwezens centraal staan. Toch is het confucianisme een overheersende traditie geweest die geen ruimte liet voor andere godsdiensten en religies. We noemen het confucianisme dus een moraalfilosofie, maar ook een religie, of zo u wilt, een pseudoreligie

China

— Confucianisme —

Paragraaf 6.3 'Huidige invloed van het confucianisme'

Het confucianisme is nooit weg geweest uit de Chinese samenleving. Niet altijd stond het hoog op de ladder, maar altijd al waren de waarden van Confucius terug te zien in de Chinese samenleving. China is in de 21e eeuw uitgegroeid tot een wereldmacht. Materialisme en individualisme gaan steeds mee centraal staan. Juist nu gaan mensen opnieuw evalueren wat hun natie is in de moderne wereld. Steeds meer is te zien dat mensen terug grijpen op gedachten van Confucius, hij wordt in ere hersteld. Een voorbeeld hiervan is het beeld van Confucius dat sinds 2011 op het Tian'anmen plein in Beijing staat. Ook in het onderwijs komt weer veel ruimte voor de ideeën van Confucius. Mensen gaan weer geloven dat dit onderwijs zorgt voor een goed en gebalanceerd leven.